

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2017 r.

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Jacek Głowacz

Protokolant: st. sekr. sąd. Wojciech Charciarek

po rozpoznaniu w dniu 14 września 2017 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa M. M.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W., (...) Spółce Akcyjnej w W., Miastu Ł.-Urzędowi Miasta Ł. i Teatrowi Powszechnemu w Ł.

o zapłatę

- 1) zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz M. M. kwotę 4.759, 52 zł (cztery tysiące siedemset pięćdziesiąt dziewięć złotych i pięćdziesiąt dwa grosze) tytułem odszkodowania z odsetkami ustawowymi od dnia 14 marca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
- 2) oddala powództwo w pozostałym zakresie;
- 3) zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz M. M. kwotę 1.457 zł (tysiąc czterysta pięćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwota 617 zł (sześćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego;
- 4) nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozostałych pozwanych;
- 5) nakazuje pobrać od (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi kwotę 147, 21 zł (sto czterdzieści siedem złotych i dwadzieścia jeden groszy) tytułem niepokrytych wydatków na wynagrodzenie biegłego sądowego.

I C 270/15

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 24 marca 2015 r. powód M. M. wniósł o zasądzenie od pozwanych (...) S.A. (...) S.A. w W., (...) S.A. w W., Miasta Ł.-Zarządu Dróg i (...) w Ł. i Teatru Powszechnego w Ł. solidarnie kwoty 4.800 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 10 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty, a także kosztów postępowania. Uzasadniając to żądanie podał, że na jego samochód prawdopodobnie przewrócił się słup reklamowy należący do Teatru Powszechnego, który jednak pozostawał we władaniu Miasta Ł.. Podczas prac remontowych prowadzonych przy ul. (...) generalny wykonawca robót (...) sp. z o.o. objęty ochroną ubezpieczeniową udzielaną przez ubezpieczyciela (...) S.A. i usunął słupy z placu budowy, a następnie ponownie rozmieścił je przy ulicy bez odpowiedniego obciążenia. Powód podał, że odpowiedzialności za szkodę nie przyjął żaden z wymienionych podmiotów, a także ubezpieczyciel (...) S.A. V. (...), wobec czego powód nie był w stanie ustalić podmiotu odpowiedzialnego za szkodę. /pозew- k. 2-3/

W odpowiedzi na pozew (...) S.A. wniósł o odrzucenie pozwu w stosunku do Miasta Ł. (nie uzasadniając tego stanowiska i nie formułując w tym zakresie żadnego zarzutu procesowego) oraz oddalenie go w stosunku do pozostałych pozwanych jako nieudowodnionego i zasądzenie kosztów procesu. Pozwany /odpowiedź na pozew- k. 28-31/

W odpowiedzi na pozew Teatr Powszechny w Ł. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania. Pozwany wskazał, że korzystał z słupa afiszowego posadowionego przy ul. (...) za zgodą Miasta Ł., jednak w związku z remontem tej ulicy jesienią 2013 r. słup ten został tymczasowo usunięty przez wykonawcę robót, a następnie umieszczony przy ul. (...). Teatr nie był zawiadomiony o konieczności przestawienia słupa, nie wyrażał na to zgody, nie uczestniczył również w przetransportowaniu, ani usunięciu zabezpieczenia stabilizacyjnego. /odpowiedź na pozew- k. 38-40/

W odpowiedzi na pozew (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Pozwany przyznał, że zawarł ze (...) sp. z o.o. umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, jednak zakwestionował żądanie pozwu co do zasady i wysokości podnosząc, iż to pracownicy Teatru rozstawili słupy przy ul. (...), /odpowiedź na pozew- k. 47-48/

W odpowiedzi na pozew Miasto Ł.-Urząd Miasta Ł. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania podnosząc, że Miasto nie zawierało porozumienia w sprawie umieszczenia słupa przy ul. (...), a teren ten stanowił część placu budowy przekazanego wykonawcy robót (...) sp. z o.o. na podstawie umowy o wykonanie robót budowlanych i protokołu. /odpowiedź na pozew- k. 73-75/

W dalszym toku procesu stanowiska stron nie uległy zmianie.

Sąd ustalił:

W dniu 6 grudnia 2013 r. przy ul. (...) w Ł. na zaparkowany przy chodniku pojazd powoda marki B. (...) wyprodukowany w 2004 r. przewrócił się słup afiszowy wykorzystywany przez Teatr Powszechny w Ł.. Do przewrócenia się słupa doszło na skutek gwałtownego podmuchu wiatru, ponieważ nie był on zabezpieczony standardowym obciążeniem w postaci worków balastowych z piaskiem o wadze 400 kg. W pojeździe uległy uszkodzeniu m.in. przedni lewy błotnik, pokrywa silnika, przedni lewy reflektor, a także drzwi przednie lewe z ozdobną uszczelką słupka. Powód był uprawniony do wjazdu i parkowania pojazdu przy ul. (...), ponieważ prowadzi działalność gospodarczą (sklep) przy ul. (...). /kopia protokołu szkody- k. 16; zeznania E. K.- k. 164; fotografie w aktach likwidacji szkody; zeznania K. D.- k. 240; zeznania M. G. (1)- k. 247; zeznania A. P.- k. 248; zeznania M. S.- k. 242; przesłuchanie powoda- k. 310/

Do zdarzenia doszło na terenie placu budowy, gdzie przedsiębiorca (...) sp. z o.o. w P. jako generalny wykonawca wykonywał roboty budowlane polegające na przebudowie i wymianie nawierzchni ul. (...). Inwestorem w procesie budowlanym (oprócz (...) sp. z o.o.) było Miasto Ł.. Zgodnie z § 6 ust. 5 umowy z dnia 23 października 2012 r. o wykonanie robót budowlanych, z dniem przekazania terenu budowy na wykonawcę przechodziły wszelkie obowiązki oraz odpowiedzialność za prawidłowe utrzymanie stanu terenu budowy i bezpieczeństwo znajdujących się tam osób, a ponadto za wszelkie szkody powstałe w związku z robotami, w tym szkody poniesione przez osoby trzecie.

W dniach 30 października 2012 r. i 16 września 2013 r. inwestor dokonał protokolarnego przekazania generalnemu wykonawcy terenu budowy na odcinku ul. (...) od Pl. (...) do zbiegu Al. (...)/Al. (...) w zakresie poszczególnych branż robót. W okresie do grudnia 2013 r. były dokonywane odbiory częściowe poszczególnych etapów prac, jednakże żaden z nich nie dotyczył obszaru ul. (...). /bezsporne; kopia pisma- k. 7; kopia protokołu- k. 80-81, 184-185; kopia umowy- k. 82-119; kopia protokołu- k. 186-188; zeznania K. D.- k. 240-241; odpis dziennika budowy- k. 247-256, 263-273/

W okresie zaistnienia szkody generalny wykonawca (...) sp. z o.o. był objęty ochroną ubezpieczeniową w zakresie odpowiedzialności cywilnej udzielaną przez (...) S.A. w W.. /bezsporne; wydruk polisy- k. 70-71/

Teatr Powszechny w Ł. posiadał zezwolenie Miasta Ł. na ustawienie i wykorzystywanie słupa afiszowego na chodniku przy ul. (...). Udzielone zezwolenia nigdy nie obejmowały umieszczenia słupa przy ul. (...).

W piśmie z dnia 19 grudnia 2012 r. Teatr zwrócił się do Miasta Ł.-Zarządu Dróg i (...) o przedłużenie porozumienia dotyczącego lokalizacji słupów. W dniu 20 grudnia 2013 r. doszło do zawarcia kolejnego porozumienia w sprawie lokalizacji słupa przy ul. (...). Z kolei, w dniu 31 grudnia 2012 r. zawarto porozumienie dotyczące słupa przy ul. (...), które zostało wypowiedziane przez Miasto w dniu 7 czerwca 2013 r. w związku z koniecznością przekazania terenu wykonawcy robót. Teatr Powszechny w Ł. usunął słup w dniu 27 czerwca 2013 r. /kopie pisma i porozumień- k. 42-45, 78-79, 179-183; wypowiedzenie i pismo- k. 157-158/

Po przekazaniu terenu budowy generalnemu wykonawcy, w dniu 5 lutego 2013 r. ustawione przy ul. (...) słupy ogłoszeniowe i afiszowe zostały przewiezione na teren placu składowego przy ul. (...), a następnie jeszcze w tym samym miesiącu – w dniach 8 i 11 lutego 2013 r. – na ustne polecenie kierownika budowy zostały przywiezione z powrotem i umieszczone przy Pasażu (...). Jeden z słupów został ustawiony na chodniku przy ul. (...) bez odpowiedniego zabezpieczenia w postaci worków balastowych. Umieszczenie słupa w tym miejscu nastąpiło bez wiedzy i zgody przedstawicieli Teatru Powszechnego i nie zostało odnotowane w dzienniku budowy. /bezsporne; zeznania W. S.- k. 161-163; zeznania E. K.- k. 164-167; kopie faktur i kart drogowych- k. 195-223; zeznania A. D.- k. 242; odpis dziennika budowy- k. 247-256, 263-273/

Koszt naprawy samochodu przy użyciu części oryginalnych wynosił 4.759, 52 zł brutto, natomiast przy użyciu części oryginalnych i alternatywnych – 3.742, 09 zł. /opinia biegłego ds. wyceny napraw pojazdów z raportem optymalizacji części- k. 275-292/

W dniu 10 grudnia 2013 r. powód zgłosił powstanie szkody w pojeździe Miastu Ł.-Zarządowi Dróg i (...). /odpisy zawiadomienia i wydruki korespondencji elektronicznej- k. 15, 65-67v/

W piśmie z dnia 22 stycznia 2014 r. ubezpieczyciel (...) S.A. poinformował powoda o odmowie wypłaty odszkodowania w związku z tym, że przeniesienie słupa i pozbawienie go balastu nastąpiło bez powiadomienia i zgody Teatru Powszechnego przez wykonawcę remontu. /odpis pisma- k. 8; kopia pisma- k. 9, 12/

W korespondencji elektronicznej z dnia 30 stycznia 2014 r. powód ponownie zwrócił się do Miasta Ł. - (...) o ustalenie podmiotu odpowiedzialnego za szkodę z uwagi na to, że zarówno Teatr Powszechny, jak i (...) sp. z o.o. uchylały się od przyjęcia odpowiedzialności. /wydruk korespondencji elektronicznej- k. 68/

W piśmie z dnia 25 lutego 2014 r. Miasto Ł. - (...) przekazało wniosek powoda o zwrot kosztów naprawy (...) sp. z o.o. i (...) S.A. zwracając się do tych podmiotów o rozpatrzenie roszczeń powoda. /odpis pisma- k. 6 w zw. z k. 14, 6/

W piśmie z dnia 5 marca 2014 r. powód zgłosił zaistnienie szkody generalnemu wykonawcy robót (...) sp. z o.o. /kopia pisma- k. 58/

W pismach z dnia 4 marca 2014 r. ubezpieczyciel generalnego wykonawcy (...) S.A. poinformował powoda o przyjęciu zgłoszenia szkody i zwrócił się do powoda o dalsze informacje i dokumenty. /kopie pism- k. 59-61/

W piśmie z dnia 13 marca 2014 r. (...) S.A. poinformował powoda o odmowie zaspokojenia jego roszczeń wskazując, że to pracownicy Teatru na swoją odpowiedzialność ponownie rozlokowali słupy ogłoszeniowe, a zatem wyłączną winę za powstanie szkody ponosi osoba trzecia. /kopia pisma- k. 10-11, 62-63/

Powyższy stan faktyczny nie jest sporny.

Sąd zważył:

Powództwo okazało się uzasadnione w przeważającej części w stosunku do (...) S.A. w W. jako ubezpieczyciela generalnego wykonawcy robót budowlanych (...) sp. z o.o. w P.. W pozostałym zakresie, tj. w odniesieniu do pozostałych pozwanych podlegało natomiast oddaleniu.

Przesłanki odpowiedzialności pozwanego określa treść umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej oraz art. 805 § 1 i § 2 pkt 1, art. 821 i art. 822 § 1-4 k.c. Zakres tej odpowiedzialności determinuje z kolei odpowiedzialność podmiotu bezpośrednio odpowiedzialnego za powstanie szkody na podstawie umowy o roboty budowlane, jak i na podstawie art. 435 § 1 k.c., względnie art. 415 k.c.

Zgodnie z treścią § 6 ust. 5 umowy o roboty budowlane, z dniem przekazania terenu budowy na wykonawcę przechodziły wszelkie obowiązki oraz odpowiedzialność za prawidłowe utrzymanie stanu terenu budowy i bezpieczeństwo znajdujących się tam osób, a ponadto za wszelkie szkody powstałe w związku z robotami, w tym szkody poniesione przez osoby trzecie. Jak z kolei stanowi art. 652 k.c., jeżeli wykonawca przejął protokolarnie od inwestora teren budowy, ponosi on aż do chwili oddania obiektu odpowiedzialność na zasadach ogólnych za szkody wynikłe na tym terenie. Poprzez ogólne zasady odpowiedzialności w tym przypadku należy rozumieć nie tylko art. 415 k.c. (odpowiedzialność deliktowa) lub art. 471 k.c. (odpowiedzialność kontraktowa), ale także przepisy szczególne w ramach odpowiedzialności deliktowej, w tym zwłaszcza art. 433 i 434 k.c. oraz art. 435 k.c. (por. m.in. wyrok SN z dnia 28 listopada 2007 r., V CSK 282/07, OSNC ZD z 2008 r., nr B, poz. 54). Art. 652 k.c. nie stanowi bowiem samodzielnej podstawy odpowiedzialności (por. wyrok SN z dnia 18 marca 1971 r., I CR 6/71, OSNCP z 1972 r., nr 1, poz. 6; M. G. w: Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz do art. 450-1088 k.c., uwagi do art. 652 k.c., Legalis 2016; P. D. w: Kodeks cywilny. Komentarz pod red. J. G., Zobowiązania, cz. 2, W. 2013, s. 364-366

W świetle powyższego, odpowiedzialność inwestora (tj. Miasta Ł.), jak również odpowiedzialność jego ubezpieczyciela ((...) S.A. V. (...)) jest w okolicznościach tej sprawy wyłączona. Nie istnieje bowiem zasada jego współodpowiedzialności za szkody wyrządzone czynem niedozwolonym przez wykonawcę lub jego pracowników (por. wyrok SN z dnia 29 kwietnia 1981 r., IV CR 121/81, OSNCP z 1981 r., nr 12, poz. 244). Z kolei protokolarne przejęcie terenu budowy oznacza przeniesienie na wykonawcę odpowiedzialności za szkody powstałe na tym terenie bez względu na dyspozycje wydawane mu w tym zakresie przez podmioty trzecie, w tym przypadku przez Teatr Powszechny w Ł.. Gdyby nawet zostało wykazane, że usytuowanie słupa afiszowego w miejscu, gdzie doszło do jego przewrócenia się nastąpiło na skutek polecenia przedstawiciela Teatru, to nie znosi to odpowiedzialności wykonawcy robót budowlanych za jego właściwe zabezpieczenie. Miejsce to pozostaje bowiem nadal częścią terenu budowy w rozumieniu art. 652 k.c. Z tego też względu wyłączona jest również odpowiedzialność Teatru Powszechnego w Ł., przy czym – na co wskazano powyżej – brak jest dowodów na to, że jego przedstawiciele rzeczywiście polecieli wykonawcy przeniesienie któregośkolwiek z słupów w rejon ul. (...).

Nie ulega wątpliwości, że zaniechanie właściwego nadzoru nad obiektami znajdującymi się na terenie placu budowy w związku z prowadzonymi pracami wyczerpuje przesłanki odpowiedzialności wykonawcy na zasadzie ryzyka za szkody wyrządzone w związku z ruchem przedsiębiorstwa. Niewątpliwie wykonawca jako przedsiębiorstwo budowlane realizujące inwestycje na znaczną skalę, posługujące się ciężkim sprzętem i maszynami jest przedsiębiorstwem wprawianym w ruch za pomocą sił przyrody takich jak elektryczność, czy energia pozyskiwana z paliw płynnych w rozumieniu art. 435 § 1 k.c. Stąd też podmiotem bezpośrednio odpowiedzialnym za szkodę jest wykonawca robót (...) sp. z o.o., a przypisanie mu jej odpowiedzialności nie wymagało wykazania winy.

Nawet w przypadku niepodzielenia tego stanowiska i uznania, iż jego odpowiedzialność opiera się jednak na zasadzie winy, a nie ryzyka (art. 415 k.c.) to zawinienie po jego stronie jest dość oczywiste. Nie ulega wątpliwości, że umieszczenie słupa bez odpowiedniego zabezpieczenia (obciążenia) na terenie placu budowy przez pracowników przedsiębiorcy zawodowo trudniącego się realizacją procesu budowlanego (art. 355 § 2 k.c.) było obarczone niedbalstwem. Warto podkreślić, że fakt ponownego przywiezienia słupów na teren budowy i ułożenie jednego z nich na chodniku nie zostało odnotowane w dzienniku budowy.

W świetle powyższego uznać należało, że odpowiedzialność pozwanego (...) S.A. w W. jako podmiotu udzielającego ochrony ubezpieczeniowej w zakresie OC wykonawcy robót budowlanych nie budzi wątpliwości.

Wysokość kosztów naprawy pojazdu wynikająca z treści opinii biegłego nie została przez pozwanego zakwestionowana. Należy natomiast wskazać, że Sąd oparł się na wariancie wyceny tych kosztów z uwzględnieniem naprawy przy użyciu części oryginalnych. Pozwany nie podjął nawet próby wykazania, że naprawa pojazdu przy użyciu części oryginalnych prowadziłaby do nieuzasadnionego wzrostu wartości rynkowej pojazdu (por. uchwała składu 7 sędziów z dnia 12 kwietnia 2012 r., III CZP 80/11, OSNC z 2012 r., nr 10, poz. 112), zaś załączony do opinii raport optymalizacji części nie potwierdza każdorazowej dostępności części oryginalnych u dostawców alternatywnych (poza autoryzowaną stacją obsługi i siecią dealerską) lub dostępności części alternatywnych.

Mając powyższe na uwadze powództwo przeciwko (...) S.A. w W. podlegało uwzględnieniu do wysokości kwoty 4.759, 52 zł, a zatem odpowiadającej uzasadnionym kosztom naprawy pojazdu przy użyciu części oryginalnych.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w aktualnym brzmieniu w zw. z art. 455 k.c. i art. 817 § 1 k.c. Sąd wziął pod uwagę fakt, ubezpieczyciel wykonawcy potwierdził otrzymanie zgłoszenia szkody w dniu 4 marca 2014 r., jednakże już w piśmie z dnia 13 marca 2014 r. poinformował powoda, że jego roszczenia nie zostaną zaspokojone (k. 10 i 59). Oznacza to, iż pozwany w dniu 13 marca 2014 r. zaniechał kontynuowania postępowania likwidacyjnego w terminie otwartym na zbadanie zasadności roszczeń powoda, a zatem w opóźnienie ze spełnieniem świadczenia popadł w istocie od dnia następnego, tj. od dnia 14 marca 2014 r.

Sąd z urzędu uwzględnił zmianę stanu prawnego w zakresie prawa materialnego wynikającą z art. 2 w zw. z art. 56 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1830), która nadała art. 481 § 2 k.c. od dnia 1 stycznia 2016 r. następujące brzmienie: „Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wierzycielność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy”. Przepis ten określa zatem nową kategorię odsetek ustawowych za opóźnienie naliczanych według innej stopy niż inne odsetki ustawowe (art. 359 § 2 k.c.). Zgodnie z art. 56 ustawy nowelizującej, do odsetek należnych za okres kończący się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Z tej przyczyny rozstrzygnięcie o odsetkach ustawowych (w tej sprawie służących wynagrodzeniu opóźnienia dłużnika) wymagało rozróżnienia okresów naliczania odsetek według innych stóp przed i po dniu 1 stycznia 2016 r.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. mając na uwadze, że roszczenie powoda nie zostało uwzględnione jedynie w znikomej części. Koszty procesu po stronie powoda obejmowały: 240 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, 600 zł tytułem wykorzystanej w całości zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego i 617 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika (§ 6 pkt 3 obowiązującego w dacie wytoczenia powództwa rozporządzenia MS z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu – t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążył powoda kosztami procesu pozostałych pozwanych mając na uwadze skomplikowany pod względem dowodowym charakter sprawy i fakt, że przed wytoczeniem powództwa żaden z pozwanych nie przedstawił powodowi dokumentacji i informacji mogących służyć weryfikacji, który podmiot jest legitymowanego biernie w tej sprawie. Pozwani wzajemnie obciążali się odpowiedzialnością za stan terenu budowy, choć co najmniej Miasto Ł., jego ubezpieczyciel (...) S.A., jak i (...) S.A. dysponowali możliwością ustalenia na podstawie treści umowy o roboty budowlane, której stroną było (...) sp. z o.o., że odpowiedzialność za szkody wyrządzone osobom trzecim na terenie budowy spoczywa wyłącznie na wykonawcy robót budowlanych. Tymczasem jako kolejny odpowiedzialny za szkodę był nadal wskazywany Teatr Powszechny w Ł., a powód realizując swoje uprawnienie do uzyskania należnego odszkodowania zmuszony został do wytoczenia powództwa przeciwko wszystkim pozwany.

Na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 u.k.s.c. Sąd nakazał pobranie od pozwanego (...) S.A. kwoty 147, 21 zł tytułem nieuiszczonej części wydatków na wynagrodzenie biegłego sądowego.